Evropski parlament
2024-2029

Odbor za zunanje zadeve

2024/0000(INI)

15.10.2024

OSNUTEK POROČILA

o izvajanju skupne zunanje in varnostne politike – letno poročilo za leto 2024 (2024/0000(INI))

Odbor za zunanje zadeve

Poročevalec: David McAllister

PR_INI

VSEBINA

Stran

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA.....3

OBRAZLOŽITEV 15

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA

o izvajanju skupne zunanje in varnostne politike – letno poročilo za leto 2024 (2024/0000(INI))

Evropski parlament,

– ob upoštevanju Pogodbe o Evropski uniji (PEU) in zlasti členov 14, 16, 21, 24, 36 in 41 Pogodbe,

– ob upoštevanju Medinstitucionalnega sporazuma z dne 16. decembra 2020 med Evropskim parlamentom, Svetom in Komisijo o proračunski disciplini, sodelovanju v proračunskih zadevah in dobrem finančnem poslovodenju ter novih virih lastnih sredstev, vključno s časovnim načrtom za uvedbo novih virov lastnih sredstev[1],

– ob upoštevanju poročila podpredsednika Komisije/visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko z dne 20. junija 2024 z naslovom Skupno poročilo o zunanji in varnostni politiki – naše prednostne naloge v letu 2024,

– ob upoštevanju strateškega kompasa za varnost in obrambo – Za Evropsko unijo, ki varuje svoje državljane in državljanke, vrednote in interese ter prispeva k mednarodnemu miru in varnosti, ki ga je Evropski svet podprl 21. marca 2022,

– ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta z dne 22. marca 2024, 18. aprila 2024 in 27. junija 2024,

– ob upoštevanju sklepov Sveta za zunanje zadeve z dne 18. marca, 22. aprila, 24. maja, 24. junija in 22. julija 2024,

– ob upoštevanju Sklepa Sveta (SZVP) 2021/509 z dne 22. marca 2021 o vzpostavitvi Evropskega mirovnega instrumenta in razveljavitvi Sklepa (SZVP) 2015/528[2],

– ob upoštevanju člena 55 Poslovnika,

– ob upoštevanju poročila Odbora za zunanje zadeve (A10-0000/2024),

A. ker se geopolitične razmere bliskovito spreminjajo, saj avtokratski akterji delujejo posamično in usklajeno, da bi ogrozili mednarodni red, ki temelji na pravilih, in njegove večstranske organizacije; ker se konflikti širijo, uporaba sile s strani držav in nedržavnih akterjev pa se vse bolj normalizira kot sredstvo za doseganje političnih ciljev;

B. ker je zaradi geopolitične realnosti, v kateri deluje EU, poudarjena potreba po ambicioznejšem, verodostojnejšem in enotnejšem ukrepanju EU na svetovnem prizorišču, pa tudi po tem, da morajo države članice pokazati potrebno politično voljo za preobrazbo skupne zunanje in varnostne politike v celovito politiko Evropske unije;

[1] UL L 433I, 22.12.2020, str. 28, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2020/1222/oj.
[2] UL L 102, 24.3.2021, str. 14, ELI: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=CELEX:02021D0509-20240318

ker bi moralo zunanje delovanje EU temeljiti na vrednotah in načelih iz člena 2, člena 3(5) in člena 21 PEU, ki so navdihnili ustanovitev, razvoj in širitev EU; ker bi se morala EU temu primerno zavzemati za svobodo in demokratične standarde po vsem svetu ter za univerzalnost človekovih pravic;

C. ker je v tem poročilu naprej pregledano letno poročilo podpredsednika/visokega predstavnika o skupni zunanji in varnostni politiki, to pa je nato dopolnjeno s stališči Parlamenta o ciljih skupne zunanje in varnostne politike v letu 2025; ker se s tem poročilo razširja zlasti na (1) svetovne posledice ruske vojaške agresije proti Ukrajini, (2) konflikte in mir na Bližnjem vzhodu, (3) sodelovanje s podobno mislečimi partnerji in (4) splošno prepoznavnost ukrepov EU v tujini; ker je v prihodnost usmerjena drža Parlamenta na področju skupne zunanje in varnostne politike nazadnje podkrepljena s ključnimi zahtevami v zvezi z naslednjim večletnim finančnim okvirom in parlamentarnim nadzorom nad njim;

D. ker Evropski parlament na področju skupne zunanje in varnostne politike opravlja funkciji političnega nadzora in posvetovanja; ker skupaj s Svetom izvaja proračunsko funkcijo za to področje politike, razen v primerih, ko Svet soglasno odloči, da odhodki bremenijo države članice; ker mora Evropski parlament v celoti izvajati vse svoje pristojnosti, da bi povečal demokratično legitimnost skupne zunanje in varnostne politike; ker morajo druge institucije ustrezno prilagoditi svoje sodelovanje z Evropskim parlamentom;

I. Letno poročilo podpredsednika/visokega predstavnika za leto 2024

1. ugotavlja, da je bilo poročilo Evropskemu parlamentu predloženo 20. junija 2024; opozarja, da bi moralo biti poročilo po svoji naravi usmerjeno v prihodnost; podaja pripombe v nadaljevanju o več dogodkih, ki jih je podpredsednik/visoki predstavnik izpostavil v svojem poročilu;

2. pozdravlja zlasti:

   – uspešen zaključek postopka pregleda za Albanijo konec leta 2023; ponovno poziva k takojšnjemu začetku naslednje faze pogajanj; poudarja, da je treba dodatno okrepiti reforme, da bi odpravili pomanjkljivosti, ki še vedno obstajajo v zvezi s temeljnimi vprašanji;

   – začetek pristopnih pogajanj z Bosno in Hercegovino; spodbuja oblasti, naj sprejmejo vse ustrezne ukrepe iz priporočila Komisije z dne 12. oktobra 2022; obžaluje stalno hujskaško retoriko ter separatistične zakone in politike vodstva entitete Republika Srbska ter v zvezi s tem opozarja, da mora biti prisotnost EUFOR Althea vidna;

   – napredek v dialogu med Beogradom in Prištino, zlasti na področju prostega gibanja in energije; obžaluje pomanjkanje napredka pri normalizaciji odnosov in poziva k prizadevanjem in zmogljivostim za njihovo normalizacijo in za razvoj dialoga ob posredovanju EU;

   – napredek Črne gore pri izpolnjevanju vmesnih meril za poglavji 23 in 24 pravnega reda EU; spodbuja državo, naj še naprej napreduje pri reformah, povezanih z EU, in

jih nemudoma začne izvajati;

– uspešen zaključek postopka pregleda za Severno Makedonijo konec leta 2023; poziva k takojšnjemu začetku naslednje faze pogajanj; poziva vlado Severne Makedonije, naj konstruktivno sodeluje s sosednjimi državami, da bi odpravila preostale ovire za napredek pri pristopnih pogajanjih;

– uspešno nadaljevanje dialoga o skupni zunanji in varnostni politiki med EU in njenimi partnericami na Zahodnem Balkanu ter pomen teh partnerstev za mir in varnost; opozarja, da je širitev EU geostrateška naložba, ki zahteva zavezanost EU in držav širitve na pristopni poti; v zvezi s tem opozarja, da so še vedno potrebne reforme na področju pravne države, temeljnih pravic in javne uprave ter uskladitev s skupno zunanjo in varnostno politiko, vključno s sankcijami;

– odločitev, da se začnejo pristopna pogajanja z Ukrajino in Moldavijo; pozdravlja dejstvo, da se je stopnja usklajenosti Moldavije s skupno zunanjo in varnostno politiko znatno povečala, in sicer s 54 % v letu 2022 na 86 % v letu 2024; poziva, naj se pospeši postopek pregleda in pravočasno organizirajo naslednje medvladne konference;

– potekajoče poskuse Armenije in Azerbajdžana, da bi normalizirala svoje odnose; ju spodbuja, naj nemudoma podpišeta celovit mirovni sporazum;

3. obsoja zlasti:

– nadaljevanje ruske vojaške agresije proti Ukrajini in vse pogostejše ruske napade na civilne cilje in civilno infrastrukturo v Ukrajini; zahteva, naj Rusija in njene pridružene enote prenehajo z vsemi vojaškimi akcijami ter naj rusko vodstvo nemudoma in brezpogojno umakne svoje enote iz Ukrajine in vseh drugih držav, katerih ozemlje ali dele ozemlja nezakonito zaseda;

– vlogo nelegitimnega režima Aleksandra Lukašenka pri dejanski predaji nacionalne suverenosti Kremlju, da bi ohranil nadzor nad Belorusijo;

– vse pogostejše zlonamerne dejavnosti, vmešavanje in hibridno vojskovanje Ruske federacije, njenih institucij in pridruženih enot, da bi ogrozile demokratično stabilnost in suverenost Republike Moldavije;

– surove in neselektivne teroristične napade Hamasa 7. oktobra 2023 v Izraelu, ki so povzročili konflikt v Gazi, ki nesorazmerno vpliva na civiliste in je povzročil katastrofalne humanitarne razmere;

– Iran, ker vztrajno ne izpolnjuje pravnih obveznosti glede zaščitnih ukrepov iz skupnega celovitega načrta ukrepanja in ker je pri razvijanju jedrskega programa prekoračil verodostojne civilne utemeljitve;

– neupravičeno pridržanje evropskih državljanov v Iranu; poziva podpredsednika/visokega predstavnika, naj stori vse, kar lahko, da bi te državljane izpustili in končali iransko diplomacijo jemanja talcev;

– nedavno sprejetje zakona o spodbujanju kreposti in preprečevanju greha v Afganistanu, pa tudi sistematične kršitve človekovih pravic in temeljnih svoboščin, zlasti skrajno razlago šeriatskega prava, zaradi katere so ženske izključene iz javnega življenja, se jim preprečuje delo, ovira dostop do zdravstvenega varstva brez spremstva moškega sorodnika ter ne dovoljuje izobraževanje po šestem razredu osnovne šole; zahteva od afganistanskih dejanskih oblasti, naj odpravijo vse omejitve za ženske na podlagi spola, in poudarja, da mora biti to ključni pogoj za sodelovanje mednarodne skupnosti s talibani; vztraja, da mora odnos s talibani še naprej temeljiti na strogih pogojih na podlagi petih meril, ki jih je Svet določil za sodelovanje z afganistanskimi dejanskimi oblastmi, in da morajo storilci teh hudih kršitev pravic deklet in žensk odgovarjati za svoja dejanja, in sicer tudi prek omejevalnih ukrepov;

– vse obsežnejše in intenzivnejše operacije kitajskih vladnih plovil in letal, ki ustrahujejo kitajske sosede; obsoja sistem prisilnega dela pod vodstvom vlade in kitajske zločine proti človeštvu v Xinjiangu;

– odločitev vojaških režimov v osrednjem Sahelu v Burkini Faso, Maliju in Nigru, da zapustijo Gospodarsko skupnost zahodnoafriških držav (ECOWAS), s čimer so jo potisnili v globoko politično krizo; je seznanjen z dejanskim zaključkom misije Evropske unije za krepitev zmogljivosti v Nigru (EUCAP Sahel Niger) in da misija Evropske unije za usposabljanje v Maliju (EUTM) ni bila obnovljena;

– avtoritarni režim Daniela Ortege in Rosarie Murillo, ki sistematično ogroža demokratične strukture Nikaragve; opozarja, da režim v Nikaragvi ohranja tesne vezi z drugimi avtokracijami, kot so avtokracije v Iranu, Venezueli in na Kubi; najostreje obsoja sistematične kršitve in zlorabe človekovih pravic, ki jih izvaja kubanski režim; ostro obsoja in v celoti zavrača volilne goljufije, ki jih je organiziral venezuelski režim, ter zahteva, naj Madurova vlada preneha z represivno politiko ter napadi na civilno družbo in opozicijo;

4. se strinja:

– da je treba izboljšati odnose s Turčijo; pozdravlja delno umiritev napetosti v vzhodnem Sredozemlju in Egejskem morju; ponovno poudarja svojo zaskrbljenost, ker je turška zunanja politika še vedno v nasprotju s prednostnimi nalogami EU iz skupne zunanje in varnostne politike;

– da morata EU in turška vlada nujno nadaljevati s procesom medsebojnega razmisleka, ki bo privedel do vzajemno koristnega, bolj dinamičnega in strateškega partnerstva, glede na ključno vlogo Turčije v regiji in njen pomen kot zaveznice Nata;

– da si Turčija dejansko premalo prizadeva za uskladitev s skupno zunanjo in varnostno politiko EU, tudi s sankcijami in preprečevanjem izogibanja sankcijam, pa tudi, da mora Turčija tesno sodelovati s posebnim odposlancem za izvajanje sankcij EU; obžaluje nesprejemljivo solidarnost in podporo, ki jo je turški predsednik javno obljubil teroristični organizaciji Hamas;

– s pozivom Turčiji, naj si prizadeva za konstruktiven, ne pa neomajen ali agresiven

pristop v svojem sosedstvu;

– da zakon o preglednosti tujega vpliva, zakon o družinskih vrednotah in zaščiti mladoletnikov ter spremembe volilnega zakonika v Gruziji niso združljivi z vrednotami in demokratičnimi načeli EU; poudarja, da se bo vloga Gruzije za pristop k EU ocenjevala glede na dosežke in uspešnost države pri izpolnjevanju kopenhavnskih meril za članstvo v EU;

– z zaskrbljenostjo zaradi ruskega in kitajskega pritiska v regiji in poudarja, da je treba v odziv povečati prisotnost EU v Srednji Aziji; poudarja interes EU za okrepitev gospodarskih odnosov in okrepitev političnih vezi z državami Srednje Azije, da bi med drugim obravnavali izogibanje sankcijam proti Rusiji in Belorusiji;

– da je Arktika geostrateškega pomena, kar zadeva širitev morebitnih pomorskih poti, dostop do naravnih virov, ohranjanje podnebja, ozemeljske zahteve, med drugim zaradi ruske vojaške širitve na skrajnem severu, ter svobodo in varnost plovbe;

II. Cilji skupne zunanje in varnostne politike v letu 2025

5. v naslednjem oddelku opredeljuje cilje Parlamenta na področju skupne zunanje in varnostne politike v letu 2025 in s tem dopolnjuje stališča, izražena v letnem poročilu podpredsednika/visokega predstavnika o skupni zunanji in varnostni politiki;

Obravnavanje svetovnih posledic ruske vojaške agresije proti Ukrajini

6. ugotavlja, da odziv EU na rusko vojaško agresijo proti Ukrajini pozorno spremljajo avtokratski akterji po svetu in da bo odločilno vplival na oblikovanje njihovega vedenja na mednarodnem prizorišču;

7. poziva Ukrajino, naj še naprej napreduje na poti k članstvu v EU in pri tem uporabi vsa sredstva, ki so ji na voljo v okviru instrumenta za Ukrajino, ter naj zagotovi, da bo njena civilna družba smiselno vključena v faze izvajanja in spremljanja postopka;

8. poziva EU in njene države članice, naj na vse možne načine nudijo humanitarno, gospodarsko in finančno pomoč ter vojaško in politično podporo, dokler Ukrajina ne zmaga in dokončno ne ustavi ruske vojaške agresije, osvobodi vseh svojih prebivalcev in dokler ne povrne popolnega nadzora znotraj svojih mednarodno priznanih mejah; poudarja zlasti, da je treba Ukrajini nujno zagotoviti večje zmogljivosti zračne obrambe za obrambo njene kritične energetske infrastrukture pred prihajajočo zimo, in poziva države članice, naj nemudoma umaknejo omejitve za uporabo zahodnega orožja, dobavljenega Ukrajini, zoper legitimne vojaške cilje na ruskem ozemlju;

9. poziva EU in države članice, naj povečajo učinkovitost 14 doslej sprejetih svežnjev sankcij in sprejmejo nove, takoj ko bo to potrebno; poziva k učinkovitemu sodelovanju s podobno mislečimi partnerji po vsem svetu, da bi povečali pritisk na Rusijo;

10. neomajno podpira mirovni načrt v desetih točkah, ki ga je predložil ukrajinski predsednik Zelenski, in opozarja, da mora vsaka pobuda za končanje ruske vojaške agresije temeljiti na prispevku Ukrajine, na koncu pa ga mora sprejeti ukrajinsko

ljudstvo;

11. ponovno poudarja, da ima Ukrajina kot žrtev agresije legitimno pravico do samoobrambe v skladu s členom 51 Ustanovne listine OZN; poziva podpredsednika/visokega predstavnika, Komisijo, Svet in zadevne države članice, naj omogočijo učinkovite ukrajinske protiukrepe proti Rusiji; opozarja, da je Rusija kršila mednarodno pravo in da je popoln zaseg zamrznjenih ruskih sredstev ustrezen korak k izpolnitvi obveznosti Rusije, da spoštuje mednarodno pravo ter Ukrajini in drugim oškodovancem povrne izgube, ki jih je povzročila njena vojaška agresija;

12. poudarja, da si morajo EU in njene države članice nujno prizadevati za ustanovitev posebnega mednarodnega sodišča za pregon kaznivega dejanja agresije proti Ukrajini, ki so ga zagrešili politično in vojaško vodstvo Ruske federacije in njeni zavezniki;

13. pozdravlja predlog Komisije za vzpostavitev mehanizma za sodelovanje pri posojilih za Ukrajino, vreden približno 35 milijard evrov, ki prispeva k odgovoru na poziv Parlamenta in temelji na odločitvi Sveta, da izredne prihodke iz imobiliziranih ruskih državnih sredstev nameni skladu za pomoč Ukrajini in instrumentu za Ukrajino, pa tudi na odločitvi skupine G7, da Ukrajini ponudi posojilo v višini 50 milijard USD, zavarovano z imobiliziranimi ruskimi državnimi sredstvi;

14. opozarja, da je varnost Republike Moldavije neločljivo povezana z varnostjo Ukrajine, in meni, da je Republika Moldavija druga obrambna linija evropskega načina življenja; meni, da bi bil pristop Ukrajine in Moldavije k EU geostrateška naložba v združeno in močno Evropo; spodbuja podpredsednika/visokega predstavnika, naj okrepi partnerstvo na področju skupne zunanje in varnostne politike z Ukrajino in Moldavijo s konkretnimi ukrepi, zlasti s tistimi, ki zagotavljajo nedotakljivost državnih meja obeh držav in med njima;

Reševanje konfliktov in podpiranje miru na Bližnjem vzhodu

15. potrjuje, da ima Izrael pravico do obrambe, kot je priznana in omejena z mednarodnim pravom; poziva, naj se takoj in brezpogojno izpustijo vsi talci, nato pa nemudoma doseže trajno premirje, da bi zmanjšali tveganje množične lakote in izbruha zdravstvene epidemije v Gazi; opozarja, da ima Izrael tudi obveznost, da zaščiti civilno prebivalstvo, vojaške operacije pa morajo biti sorazmerne in v skladu z mednarodnim humanitarnim pravom;

16. ponovno poudarja, da neomajno podpira rešitev dveh držav, ki bi jo dosegli s pogajanji na podlagi meja iz leta 1967 in bi vključevala dve suvereni, demokratični državi kot miroljubni sosedi z Jeruzalemom kot skupno prestolnico; obsoja, da Izrael pospešeno gradi nezakonite naselbine na palestinski zemlji, kar je v nasprotju z mednarodnim pravom; je zaskrbljen zaradi vse večjega nasilja izraelskih sil in ekstremističnih naseljencev na Zahodnem bregu in v vzhodnem Jeruzalemu; izraža podporo trifaznemu mirovnemu načrtu, ki ga je predlagal ameriški predsednik Joe Biden, in obžaluje, da na obeh straneh primanjkuje volje za njegovo izvajanje; obžaluje tudi, da zadnji krogi mirovnih pogovorov niso prinesli oprijemljivih rezultatov;

17. je zaskrbljen zaradi vse večjih napetosti na Bližnjem vzhodu in destabilizacijske vloge, ki jo imata v tej regiji iranski režim in njegova mreža nedržavnih akterjev; poziva vse

strani, naj ravnajo čim bolj zadržano, se zavežejo umiritvi razmer in se vzdržijo nadaljnjega zaostrovanja, saj se je treba za vsako ceno izogniti regionalnemu konfliktu; poziva podpredsednika/visokega predstavnika in države članice, naj nadaljujejo in okrepijo diplomatska prizadevanja z mednarodnimi partnerji, tudi z zalivskimi državami, da bi spodbudili takojšnjo umiritev razmer in konstruktiven dialog;

18. pozdravlja odločitev EU, da sankcije proti Iranu podaljša do julija 2025, tudi s sankcioniranjem iranske proizvodnje brezpilotnih letalnikov in izstrelkov ter njihove dobave Rusiji in širši bližnjevzhodni regiji; poudarja, da možnosti sankcioniranja, ki še niso bile izčrpane, vključujejo veliko bolj omejevalen pristop k prenosu tehnologije z izvozom proizvodov, ki niso kategorizirani kot proizvodi „za dvojno rabo“; opozarja, da je Evropski parlament pozval k uvrstitvi Hezbolaha in iranske Islamske *revolucionarne garde* (IRGC) na seznam terorističnih organizacij EU;

19. poudarja tesne povezave med Iranom in Iransko revolucionarno gardo, njegovimi pridruženimi enotami, kot so hutijevci, iraške in sirske milice, ter organizacijami, ki so na seznamu EU za področje terorizma, namreč Hamasom in vojaškim krilom Hezbolaha; poziva Svet in podpredsednika/visokega predstavnika, naj Hezbolah v celoti uvrstita na seznam terorističnih organizacij EU; obžaluje napade Hezbolaha na Izrael, ki so privedli do izraelske kopenske invazije v Libanonu; je zelo zaskrbljen zaradi razmer v Libanonu in opozarja, da je treba čim prej prekiniti sovražnosti, da bi ustvarili prostor za diplomatsko rešitev vzdolž modre črte v skladu z resolucijo varnostnega sveta OZN št. 1701, saj je to edina pot za trajno umiritev napetosti in stabilizacijo izraelsko-libanonske meje;

20. se strinja s ciljem, da se Iranu za vsako ceno prepreči pridobitev jedrskega orožja; vendar poudarja, da je režim v Teheranu jasno zavrnil oživitev skupnega celovitega načrta ukrepanja in hkrati povečal svoje zmogljivosti na področju jedrskega orožja; obžaluje, da trenutno ni strategije, s katero bi Iran prepričali, naj ne vzpostavlja vojaških jedrskih zmogljivosti, niti ni načrta za ukrepanje, če Iran preseže jedrski prag; poziva podpredsednika/visokega predstavnika, naj predloži revidirano strategijo za Iran;

21. poudarja, da mora EU z vsemi razpoložljivimi sredstvi povečati svojo dejansko prisotnost v tej regiji, in poziva podpredsednika/visokega predstavnika, naj to uvrsti med prednostne naloge svojega urada in prihodnjega večletnega finančnega okvira;

Spodbujanje sodelovanja s podobno mislečimi partnerji

22. izpostavlja, da je v svetu čedalje več večpolarnosti in manj multilaterizma; poudarja, da bi bilo treba večstranske forume, predvsem OZN in njene agencije, obravnavati kot prednostno obliko sodelovanja EU; je v zvezi s tem zaskrbljen zaradi vse večjega pomena izključnih oblik sodelovanja, med katerimi je čedalje večja konkurenca; hkrati ugotavlja, da so mednarodne institucije in norme vse bolj instrumentalizirane; poudarja, da je EU zaradi tega trenda v kočljivem položaju, saj išče ravnovesje med potrebo po pozivanju k širšemu in vključujočemu pojmovanju multilateralizma in hkratnem dajanju prednosti sodelovanju z izbranimi podobno mislečimi partnerji;

23. v zvezi s tem poudarja, da geopolitične razmere, v katerih deluje EU, še vedno zaznamujeta precejšnja negotovost in prehod s sodelovanja na tekmovanje; z zaskrbljenostjo opaža, da se vse vrste interakcij uporabljajo kot orožje, in ugotavlja, da

ta trend ovira mednarodno sodelovanje v času, ko je treba pospešiti svetovne prehode, da bi se lahko učinkovito odzvali na svetovne izzive; opozarja, da si EU ne more privoščiti, da bi se osredotočila samo nase, ampak mora biti še naprej odprta in dejavna v svetu;

24. opozarja na pomen trdnega in konstruktivnega partnerstva z Združenim kraljestvom; pozdravlja, da je nova vlada Združenega kraljestva spet pripravljena skupaj z EU preučiti možnosti za tesnejše sodelovanje na področju zunanje politike in varnosti, kar bi imelo dodano vrednost tako za EU kot za Združeno kraljestvo; zahteva, da se Parlament ustrezno vključi v te razmisleke in se ga o njih obvešča;

25. opominja, da čezatlantski odnosi ostajajo najpomembnejši strateški odnosi za EU in njene države članice, kar dokazujeta enotnost in moč partnerstva po ruski invaziji na Ukrajino; poudarja, da so močni čezatlantski odnosi še vedno nepogrešljivi za varnost partnerjev na obeh straneh Atlantika; poziva Komisijo, naj spodbuja tesnejše vezi s ključnimi partnerji v ZDA in Kanadi, da bi se spoprijeli s svetovnimi izzivi, ki vplivajo na naše skupne vrednote, interese, varnost in blaginjo;

26. pozdravlja tesne odnose z zahodnoevropskimi državami, ki niso članice EU, in zlasti odlično sodelovanje na nekaterih področjih zunanjega delovanja EU; poziva Komisijo, naj posodobi in poglobi dvostranske odnose med EU in Švico; poudarja, da je pomembno spodbujati še tesnejše odnose z Norveško; poziva k hitremu podpisu pridružitvenega sporazuma med EU ter Andoro in San Marinom;

27. ponovno poudarja, da je mirna, stabilna in na pravilih temelječa indijsko-pacifiška regija v velikem interesu Evrope; v ta namen spodbuja tesnejše vezi na področju zunanje, varnostne in obrambne politike s podobno mislečimi partnerji v regiji v skladu s strategijo EU za sodelovanje v indijsko-pacifiški regiji; spodbuja podpredsednika/visokega predstavnika, naj skupaj z indijsko-pacifiškimi partnericami, zlasti Avstralijo, Novo Zelandijo, Južno Korejo in Japonsko, povečuje prepoznavnost in učinek zunanjega delovanja EU;

28. želi v zvezi s tem spomniti na poglobljeno in celovito partnerstvo EU z Japonsko, ki bi moralo služiti kot zgled za plodno dvostransko partnerstvo, ki omogoča učinkovito oblikovanje politik v mnogostranskem kontekstu; ugotavlja, da EU in Japonska v letu 2024 praznujeta 50 let diplomatskih odnosov, in močno poudarja interes EU, da v naslednjih 50 letih to partnerstvo na dvostranski ravni še poglobi in razširi; priznava, da imata sporazum o gospodarskem partnerstvu in sporazum o strateškem partnerstvu med EU in Japonsko v času geopolitičnih pretresov bistveno vlogo pri odnosih med državama; spodbuja obe strani, naj pokažeta potrebno politično voljo za ratifikacijo sporazuma o strateškem partnerstvu, pri čemer cilja zlasti na preostale države članice EU, ki tega še niso storile;

29. meni, da je vzpon Kitajske še vedno eden glavnih geopolitičnih izzivov 21. stoletja in zahteva večdimenzionalni odziv, da bi EU še naprej sodelovala s Kitajsko pri številnih ključnih vprašanjih; poziva podpredsednika/visokega predstavnika in države članice, naj nadaljujejo diplomatska prizadevanja in hkrati povečajo odločnost EU v odnosu do Kitajske, da bi ta prevzela svojo odgovornost kot stalna članica varnostnega sveta OZN;

30. ponovno poudarja, da je Tajvan ključni partner EU in demokratični zaveznik v indijsko-

pacifiški regiji; priznava pomen Tajvana pri delovanju svetovnih dobavnih verig, zlasti v visokotehnološkem sektorju, in poziva EU in njene države članice k tesnejšemu sodelovanju s Tajvanom; poziva EU in njene države članice, naj jasno in dosledno sporočajo, da noben poskus enostranske spremembe sedanjega stanja v Tajvanski ožini, zlasti s silo ali prisilo, ne bo sprejemljiv in bo imel visoko ceno; poudarja, da ozemeljske zahteve Kitajske nimajo nikakršne podlage v mednarodnem pravu; obsoja tudi, da Kitajska blokira sodelovanje Tajvana v večstranskih organizacijah; poziva Komisijo in države članice, naj podprejo smiselno sodelovanje Tajvana v relevantnih mednarodnih organizacijah;

31. ponovno poudarja, da je Združenje držav jugovzhodne Azije (ASEAN) ključni partner pri krepitvi multilateralizma, ki temelji na pravilih; podpira prizadevanja združenja ASEAN, da zaključi pogajanja s Kitajsko o učinkovitem in vsebinskem kodeksu ravnanja v Južnokitajskem morju; spodbuja EU, naj bo bolj angažirana pri sodelovanju z združenjem ASEAN ter naj si prizadeva za celovito strateško partnerstvo;

32. ugotavlja, da so geopolitični izzivi povečali skupni interes EU in Indije za varnost, blaginjo in trajnostni razvoj; poziva k vrhunskemu srečanju med Indijo in EU, da bi bili dvostranski odnosi še naprej prioriteta;

33. poziva podpredsednika/visokega predstavnika in države članice, naj se osredotočijo na dvostranske odnose s podobno mislečimi partnerji v Afriki, med drugim z Gano, Kenijo in Senegalom, pri čemer naj se upoštevajo skupne potrebe in interesi, da bi spodbudili resnična in uravnotežena partnerstva; meni, da bi bilo treba v odnose z državami, ki niso članice EU, v celoti vključiti načelo „več za več“, pri čemer naj EU razvija močnejša partnerstva s tistimi državami, ki spoštujejo načela skupne zunanje in varnostne politike (SZVP), skupne varnostne in obrambne politike (SVOP) ter temeljne vrednote EU; poziva EU, naj se odzove na pričakovanja partnerskih držav in hitro uresniči politične sporazume z njimi, da bi pokazala, da je EU ključna in strateška partnerica, ter dokazala, da se lahko mednarodni sistem, ki temelji na pravilih, spopade s sodobnimi izzivi;

34. poudarja, da je treba še naprej krepiti sodelovanje EU s podobno mislečimi državami v Latinski Ameriki in na Karibih, zlasti glede na vse večji vpliv Kitajske in Rusije na tem območju; poziva države članice in Evropsko službo za zunanje delovanje (ESZD), naj si prizadevajo za proaktivno diplomacijo v regiji, z močnim poudarkom na obrambi večstranskega svetovnega reda, mednarodnega prava ter spoštovanja demokracije in človekovih pravic;

35. poziva podpredsednika/visokega predstavnika, naj sodelovanje s podobno mislečimi demokracijami uvrsti med prednostne naloge svojega mandata ter naj sistematizira sodelovanje in posvetovanje s podobno mislečimi demokratičnimi partnerji, da bi izboljšali skupno pripravljenost in dostop do virov za odzivanje na krize;

36. hkrati meni, da je pomembno oblikovati nova zavezništva, med drugim z državami v našem sosedstvu in na „svetovnem jugu“, pri čemer naj se upoštevajo skupne potrebe in interesi, da bi spodbudili resnična in uravnotežena partnerstva;

Spodbujanje delovanja EU v tujini

37. poudarja vlogo podpredsednika/visokega predstavnika kot povezovalca med SZVP in zunanjimi odnosi EU, da bi zagotovili najvišjo raven usklajenosti in skladnosti zunanjega delovanja EU; vendar obžaluje, da v nekaterih primerih zunanje zastopanje EU ni dovolj jasno; poudarja, da je treba jasno opredeliti pristojnosti podpredsednika/visokega predstavnika, predsednika Komisije in predsednika Evropskega sveta glede zunanjega delovanja in zastopanja EU;

38. poziva, naj se ESZD – tako njen sedež kot delegacije EU – okrepi z ustreznimi finančnimi in človeškimi viri, da bo EU bolje pripravljena na sedanje in nove svetovne izzive, poziva podpredsednika/visokega predstavnika, naj hitro pripravi predloge za prihodnjo operativno strukturo zunanjega delovanja EU;

39. poziva Komisijo, naj strategijo *Global Gateway* učinkovito in hitro uporabi kot trajnostno alternativo kitajski pobudi En pas, ena pot ter kot instrument za povečanje prisotnosti in prepoznavnosti EU po vsem svetu;

40. ponovno poudarja, da ima Parlament bistveno vlogo v ESZD ter da k njej posebej prispeva s svojo parlamentarno diplomacijo ter različnimi instrumenti, kanali in stiki;

41. poziva k nadaljnjemu razvoju preventivne diplomacije EU kot proaktivnega orodja zunanje politike, tudi z mirovnim posredovanjem in dialogom; poziva ESZD, naj analizira pridobljene izkušnje;

42. ponovno poudarja vlogo posebnih predstavnikov EU, ki promovirajo politike in interese EU v določenih regijah in državah ter imajo pomembno vlogo pri razvoju močnejše in učinkovitejše SZVP, saj zagotavljajo dejavno politično prisotnost EU v ključnih državah in regijah ter so „glas“ in „obraz“ EU in njenih politik;

43. poudarja, da so misije in operacije EU v tujini pomembne pri spodbujanju miru, varnosti in napredka v Evropi in po svetu; poziva podpredsednika/visokega predstavnika, naj:

   – sodeluje z Bosno in Hercegovino, Kosovom, Natom in drugimi zadevnimi partnerji, da bi trdnim policijskim enotam omogočili, da od leta 2026 prevzamejo vse ključne naloge notranje varnosti v Bosni in Hercegovini ter na Kosovu, in naj pripravi predloge za potrebne misije SZVP, ki naj bi se začele leta 2025, z uporabo zmogljivost EU za hitro napotitev kot preventivne vojaške okrepitve; poudarja, da bi bilo treba odhodke za te ukrepe, vključno s rednimi odhodki zmogljivosti za hitro napotitev, kriti iz proračuna EU;

   – sodeluje s Ciprom, Turčijo, Združenim kraljestvom in OZN pri izvajanju konkretnih ukrepov za demilitarizacijo varovalnega pasu na Cipru in pri izboljšanju varnosti na otoku, in sicer tako grške kot turške skupnosti na Cipru;

   – ponovno izrazi podporo tekočemu delu misije EU za policijo in pravno državo na zasedenih palestinskih ozemljih (EUPOL COPPS) in misije pomoči EU za mejni prehod Rafa (EU BAM), ki palestinskim oblastem pomagata pri reformi varnostnega in pravosodnega sektorja ter integriranem upravljanju meja;

44. poziva podpredsednika/visokega predstavnika, naj se opre na primere uspešnih evakuacij v Sudanu in okrepljene konzularne zaščite ter naj si prizadeva za celovit sistem zaščite državljanov EU v tujini;

III. Naslednji večletni finančni okvir in parlamentarni nadzor nad njim

45. meni, da je treba okrepiti institucionaliziran parlamentarni nadzor nad zunanjim delovanjem EU, vključno z rednim in pravočasnim, a varnim dostopom do zaupnih informacij;

46. poudarja, da Evropski parlament na področju SZVP, katere del je tudi SVOP, svojo proračunsko funkcijo opravlja skupaj s Svetom; želi spomniti, da opravlja tudi funkcijo političnega nadzora nad temi politikami in posvetovanja o njih, kot je navedeno v členu 36 PEU;

47. opozarja, da bi bilo treba vse odhodke SZVP in SVOP kriti iz proračuna EU, razen če Svet v posameznem primeru ne odloči drugače ali če se odhodki nanašajo na operacije, ki so vojaškega ali obrambnega pomena; priznava, da je za odločitev, ali je delovanje EU v tujini operacija, ki je vojaškega ali obrambnega pomena, pristojen Svet; poudarja, da bi moral Svet pri vseh drugih odločitvah o SVZP ali SVOP, zaradi katerih nastanejo odhodki, razmisliti o kritju teh odhodkov iz proračuna EU;

48. poudarja, da so odločitve o SVZP ali SVOP, zaradi katerih nastanejo odhodki, vedno temeljne usmeritve teh politik; poziva podpredsednika/visokega predstavnika, naj se pred predložitvijo tovrstnih predlogov za odločitve o SVZP ali SVOP posvetuje z Evropskim parlamentom;

49. želi spomniti, da je izvajanje proračunske funkcije Evropskega parlamenta neločljivo povezano z njegovo funkcijo političnega nadzora in posvetovanja; poudarja, da člen 36 PEU vzpostavlja poseben odnos med podpredsednikom/visokim predstavnikom in Evropskim parlamentom, kar je osnovni pogoj, da lahko Parlament izvaja te funkcije, in da bi moral podpredsednik/visoki predstavnik pri tem podpirati Parlament;

50. poziva Komisijo, naj v prvi polovici leta 2025 predstavi predloge za naslednji večletni finančni okvir, da bo dovolj časa za pogajanja o programih; poudarja, da je potrebna podrobnejša proračunska nomenklatura tako v Instrumentu za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje kot tudi v Instrumentu za predpristopno pomoč, da bi lahko proračunski organ določil politične in geografske prednostne naloge v okviru letnega proračunskega postopka;

51. poudarja, da je za vsako zgoraj omenjeno vprašanje potreben ustrezen odziv izvršilne veje oblasti; poziva podpredsednika/visokega predstavnika, naj se hitro in pisno odzove na pozive, zahteve in pomisleke Parlamenta; meni, da so lahko ustne izjave v odborih ali na plenarnem zasedanju zadosten odziv le v izjemnih ali nujnih primerih; poudarja, da sta v sedanjih zahtevnih geopolitičnih razmerah tesno sodelovanje in partnerstvo med Evropskim parlamentom in podpredsednikom/visokim predstavnikom strateškega pomena; pričakuje bolj sistematične izmenjave pred sprejetjem mandatov in strategij SZVP, pa tudi boljši pretok informacij o pogajanjih ter izvajanju mednarodnih sporazumov in memorandumov o soglasju; pričakuje tudi, da bo Parlament kot sestavni akter Ekipe Evropa dejansko vključen v vse zunanje politike in ukrepe EU ter bo

mobiliziral parlamentarno diplomacijo v podporo prizadevanjem podpredsednika/visokega predstavnika;

°

° °

52. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Evropskemu svetu, Svetu, Komisiji, podpredsedniku Komisije/visokemu predstavniku Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko ter vladam in parlamentom držav članic.

OBRAZLOŽITEV

Odbor za zunanje zadeve vsako leto pripravi resolucijo o izvajanju skupne zunanje in varnostne politike kot odziv na poročilo visokega predstavnika Unije za zunanjo politiko Evropskemu parlamentu o skupni zunanji in varnostni politiki. Ta resolucija ocenjuje izvajanje skupne zunanje in varnostne politike ter je ključni element prispevka Evropskega parlamenta k zunanjemu delovanju EU, zlasti kar zadeva okrepljeno pravico do nadzora, ki jo je Evropski parlament pridobil z Lizbonsko pogodbo.

Poročilo za leto 2024 je prva resolucija o izvajanju skupne zunanje in varnostne politike v tem zakonodajnem obdobju. Kot tako bi moralo služiti tudi kot vodilo za prednostne naloge nove Komisije in visokega predstavnika. V poročilu je naprej pregledano letno poročilo podpredsednika/visokega predstavnika o skupni zunanji in varnostni politiki, ki je nato dopolnjeno s stališči Parlamenta o ciljih skupne zunanje in varnostne politike v letu 2025. Poročevalec je sklenil, da se bo osredotočil na strateške trende, ki opredeljujejo splošno usmeritev skupne zunanje in varnostne politike EU in ki so izpostavili potrebo, da EU opredeli svoje interese ter uporabi zmogljivosti za njihovo doseganje. Ti vključujejo:

1. posledice ruske vojaške agresije proti Ukrajini,
2. konflikt in podpiranje miru na Bližnjem vzhodu,
3. sodelovanje s podobno mislečimi partnerji in
4. prepoznavnost delovanja EU v tujini.

Poročilo podrobneje obravnava vsako od teh točk in podaja smernice za prihodnje izvršilne organe EU pri opredeljevanju skupne zunanje in varnostne politike. V prihodnost usmerjena drža Parlamenta na področju skupne zunanje in varnostne politike je nazadnje podkrepljena s ključnimi zahtevami v zvezi z naslednjim večletnim finančnim okvirom in parlamentarnim nadzorom nad njim.